

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-73/20 – 1

Asia C-73/20

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

13.2.2020

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Bundesgerichtshof (liittovaltion ylin tuomioistuin, Saksa)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

23.1.2020

Revision-menettelyn valittaja:

ZM, Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH:n konkurssipesän hoitajana

Revision-menettelyn vastapuoli:

E. A. Frerichs

BUNDESGERICHTSHOFIN

PÄÄTÖS

[–]

Julistettu:

23.1.2020

[–]

asiassa

asianajaja ZM, joka toimii pesänhoitajana Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH:ta, Hampuri, koskevassa maksukyvyttömyysmenettelyssä,

kantaja ja Revision-menettelyn valittaja,

[– –]

vastaan

E. A. Frerichs, [– –], Alankomaat,

vastaaja ja Revision-valituksen vastapuoli,

[– –] [Alkup. s. 2]

Bundesgerichtshofin (liittovaltion ylin tuomioistuin, Saksa) yhdeksäs siviilijaosto on 23.1.2020 pidetyn istunnon perusteella [– –]

päättänyt seuraavaa:

1. Asian käsittelyä lykätään.
- II. Euroopan unionin tuomioistuimelle esitetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 267 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan kolmannen kohdan nojalla seuraava unionin oikeuden tulkintaa koskeva kysymys:

Onko maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 (EYVL L 160, s. 1) 13 artiklaa ja sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 17.6.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 593/2008 (Rooma I, EUVL L 177, s. 6) 12 artiklan 1 kohdan b alakohtaa tulkittava siten, että viimeksi mainitun asetuksen mukaista sopimukseen sovellettavaa lakia sovelletaan myös sellaiseen maksuun, jonka kolmas suorittaa sopimusosapuolen sopimukseen perustuvan maksuvelvollisuuden täyttämiseksi? [Alkup. s. 3]

Perusteet:

I.

- 1 Kantaja on toiminut 25.3.2016 alkaen pesänhoitajana maksukyvyttömyysmenettelyssä, jonka Amtsgericht Hamburg (Hampurin alioikeus, Saksa) aloitti 29.4.2011 ja joka koskee Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH -nimisen yhtiön (jäljempänä velallinen), jonka kotipaikka on Saksassa, omaisuutta. Velallinen kuului Oeltrans-konserniin, johon kuului myös Tankfracht GmbH, jonka kotipaikka on myös Saksassa. Tankfracht GmbH:n ja vastaajan, jonka kotipaikka on Alankomaissa, välillä tehtiin sisävesialusta koskeva sopimus, jonka nojalla Tankfracht GmbH oli vastaajalle velkaa 8 259,30 euroa. Vastaajan mukaan hänen piti suorittaa kyseisellä aluksella

Tankfracht GmbH:n lukuun kuljetus alankomaalaisesta lastausatamasta Saksassa sijaitsevaan purkusatamaan. Kantajan mukaan kyse oli sisävesialusta koskevasta rahtausopimuksesta. Velallinen maksoi 9.11.2010 Tankfracht GmbH:n velan vastaajalle ”Tankfrachtin toimeksiannosta”.

- 2 Landgerichtiin 21.12.2014 saapuneella kirjelmällä alkuperäinen, myöhemmin kuollut pesänhoitaja nosti kanteen, jossa se vaati 8 259,30 euron määrän palauttamista pesään korkoineen maksukyvyttömyysmenettelyn sivuuttamiseen vedoten. [menettelyoikeudellisia huomautuksia] [– –] [Alkup. s. 4] [– –] Tuomioistuimen laiminlyöntien vuoksi kannekirjelmä annettiin vastaajalle tiedoksi Alankomaissa vasta joulukuussa 2016.
- 3 Landgericht tuomitsi vastaajan esitettyjen vaatimusten mukaisesti Saksan lainsäädäntöä soveltamalla. Muutoksenhaku tuomioistuin muutti samoin Saksan lainsäädännön perusteella Landgerichtin ratkaisua ja hylkäsi kanteen vastaajan esittämän vanhentumisväitteen nojalla. Kantaja pyrkii Bundesgerichtshofin käsiteltäväksi ottamalla Revision-valituksella palauttamaan Landgerichtin ratkaisun.

II.

- 4 Revision-valituksen menestyminen riippuu maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 (jäljempänä aiempi maksukyvyttömyysmenettelyistä annettu asetus) 13 artiklan tulkinnasta ja sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 17.6.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 593/2008 (jäljempänä Rooma I -asetus) 12 artiklan 1 kohdan b alakohdan tulkinnasta. On kyseenalaista, onko Rooma I -asetuksen mukaan sopimukseen sovellettava lainsäädäntö merkityksellinen aiemman maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun asetuksen 13 artiklan osalta myös silloin, kun on kyse maksusta, jonka kolmas suorittaa täyttääkseen sopimuspuolen sopimukseen perustuvan maksuvelvoitteen. Ennen kantajan valituksen ratkaisemista käsitelyä on tämän vuoksi lykättävä ja Euroopan unionin tuomioistuimelta on pyydettävä SEUT 267 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan kolmannen alakohdan mukaisesti ennakkoratkaisu. [Alkup. s. 5]
- 5 1. Aiemman maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun asetuksen, jota sovelletaan käsiteltävässä asiassa, 4 artiklan 1 kohdan mukaan maksukyvyttömyysmenettelyyn ja sen vaikutuksiin sovelletaan lähtökohtaisesti menettelyn aloitusvaltion lakia (lex fori concursus). Aiemman maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun asetuksen 4 artiklan 2 kohdan m alakohdan mukaan menettelyn aloitusvaltion lain mukaan määräytyy erityisesti velkojia vahingoittavien oikeustointen mitättömyys, pätemättömyys ja peräytyminen. Koska käsiteltävässä asiassa velallisen omaisuutta koskeva maksukyvyttömyysmenettely on aloitettu Saksassa, peräytymistä on lähtökohtaisesti arvioitava Saksan oikeuden perusteella.

- 6 2. Maksukyvyttömyyttä koskevan Saksan lainsäädännön mukaan velallisen maksu vastaajalle voidaan peräyttää maksukyvyttömyyslain (Insolvenzordnung) 143 §:n 1 momentin ja 134 §:n 1 momentin nojalla. Maksu Tankfracht GmbH:n puolesta oli velallisen vastikkeeton suoritus, koska Tankfracht GmbH oli maksukyvytön ja tätä vastaan esitetty vastaajan vaatimus oli näin ollen taloudellisesti arvoton. Vastaaja ei tämän vuoksi menettänyt vaatimuksensa täyttämisen vuoksi taloudellisesti mitään, mitä voitaisiin pitää vastikkeena suorituksesta ([– –]). Bundesgerichtshofin mukaan vaatimus ei myöskään ole vanhentunut, toisin kuin muutoksenhakutuomioistuin katsoi. [vanhentumista koskevia huomautuksia] **[alkup. s. 6]**
- 7 3. Näin ollen kanne pitäisi hyväksyä. Vastaaja vetoaa kuitenkin aiemman maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun asetuksen 13 §:än. Tämän säännöksen, joka toistetaan sen sisältöä muuttamatta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2015/848 (uudempi maksukyvyttömyysmenettelyistä annettu asetus) 16 artiklassa, mukaan aiemman maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun asetuksen 4 artiklan 2 kohdan m alakohtaa ei sovelleta, jos se, joka on saanut etua velkojia vahingoittavasta toimesta, osoittaa, että tähän oikeustoimeen sovellettava laki on muun jäsenvaltion kuin menettelyn aloitusvaltion laki ja että kyseisen lain mukaan ei ole mitään mahdollisuutta peräyttää kyseistä oikeustointa. Vastaajan mukaan riidanalaista maksua on arvioitava Alankomaiden lainsäädännön mukaan, ja hän pyrkii esittämään näyttöä siitä, ettei maksua voida peräyttää Alankomaiden lainsäädännön mukaan.
- 8 a) Aiemman maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun asetuksen 13 artiklan ensimmäisen edellytyksen täyttyminen riippuu Bundesgerichtshofin käsityksen mukaan ennakkoratkaisukysymykseen annettavasta vastauksesta. Tässä säännöksessä tarkoitettu toimi, joka suosii vastaajaa velallisen velkojien vahingoksi, on velallisen maksu vastaajalle. Kyseiseen toimeen sovellettavasta laista (lex causae) säädetään Saksan kansainvälisessä yksityisoikeudessa. Näin on riippumatta siitä, määräytyykö toimeen sovellettava laki maksukyvyttömyysmenettelyn aloitusvaltiota (lex fori concursus) vai tuomioistuINVALTIOTA (lex fori) koskevien lainvalintasääntöjen mukaisesti ([– –]). Molemmissa tapauksissa maksuun sovellettava laki määritetään Saksan lainvalintasääntöjen mukaan. **[Alkup. s. 7]**
- 9 Sopimusvelvoitteisiin, joilla on yhteys useiden valtioiden lainsäädäntöön, sovellettava laki määritetään ensisijaisesti sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 593/2008, joka on Saksassa välittömästi sovellettavaa yhteisön oikeutta. Kyseisen asetuksen säännösten mukaisesti Tankfracht GmbH:n ja vastaajan välillä tehtyyn sopimukseen sovelletaan Alankomaiden lainsäädäntöä. Tämä seuraa Rooma I -asetuksen 5 artiklan 1 kohdasta, jos kyse on vastaajan esityksen mukaisesti kuljetussopimuksesta, koska vastaajan vakinainen asuinpaikka on Alankomaissa ja siellä on myös vastaanottopaikka. Jos kyse on vuokrasopimuksesta, kuten kantaja nimityksellä rahtaussopimus (vrt. tuomio 6.10.2009, C-133/08, EUVL

2009, s. 822) mahdollisesti tarkoittaa, Alankomaiden lainsäädännön soveltaminen ilmenee Rooma I -asetuksen 4 artiklan 2 kohdasta.

- 10 On kyseenalaista, kuuluuko tästä syystä myös aiemman maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun asetuksen 13 artiklassa tarkoitettu maksukyvyttömyysmenettelyn velallisen suorittama maksu Alankomaiden lainsäädännön soveltamisalaan. Sopimuspuolten välisen suhteen osalta aiemman maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun asetuksen 13 artiklaa ja uudemman maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun asetuksen 16 artiklaa koskevassa oikeuskirjallisuudessa on erimielisyyttä siitä, onko sopimusvelvoitteen suorittamiseen sovellettavan lainsäädännön liityntäperusteena pidettävä sopimusta vai erityisesti suorittamistoimea. Vallalla olevan näkemyksen mukaan tältä osin merkityksellinen on pääsääntöisesti sopimus ([– –]). Rooma I -asetuksessa säädetty lainvalintasäännöt eivät myöskään ole tältä osin yksiselitteisiä. Rooma I -asetuksen 12 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan sopimukseen sovellettavan lain mukaan säännellään myös sopimusvelvoitteiden suorittamista. On kuitenkin esitetty, **[Alkup. s. 8]** että Rooma I -asetuksen 12 artiklan 1 kohdan b alakohdan sääntelystä huolimatta suorittamista palvelevan oikeustoimen tehokkuus ei määräydy sopimukseen, vaan oikeustoimeen sovellettavan lainsäädännön mukaan. Rooma I -asetuksen 12 artiklan 1 kohdan b alakohdassa oleva käsite ”suorittaminen” liittyy sitä vastoin kaikkiin edellytyksiin, jotka koskevat kyseessä olevalle velvoitteelle luonteenomaisen suorituksen suorittamista ([– –]).
- 11 Jos velkojan vaatimusta ei suoriteta toinen sopimuspuoli vaan kuten tässä tapauksessa kolmas, on sitäkin suuremmalla syyllä kysyttävä, sovelletaanko kyseisessä tilanteessa sopimukseen sovellettavaa lakia. Maksun suorittajana olevan kolmannen ja sen vastaanottajan välillä ei ole sopimussuhdetta. Toisaalta maksulla suoritetaan velkojan sopimukseen perustuva saatava. Velkojan ja hänen velallisansa välinen sopimus on oikeusperusta, jonka nojalla velkoja voi pitää saamansa maksun. Saksan oikeuden mukaan hän ei voi evätä kolmannen suoritusta, jos hänen sopimuskumppaninsa ei vastusta sitä (siviililain (Bürgerliches Gesetzbuch, BGB) 267 §:n 2 momentti). Kun kolmas nimenomaan pyrkii suorittamaan velallisen maksuvelvoitteen, sen suoritusta ei myöskään voida rinnastaa suoritetusta velvoitteesta riippumattomaan lahjoitukseen ([– –]). Sopimukseen sovellettavan lain merkitystä tällaisessa tapauksessa voisi puoltaa se, että perusteettomasta edusta johtuviin sopimukseen perustumattomiin velkasuhteisiin, jotka liittyvät osapuolten väliseen oikeussuhteeseen, jolla on läheinen yhteys **[Alkup. s. 9]** perusteettomaan etuun, sovelletaan sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavasta laista 11.7.2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 864/2007 (Rooma II) 10 artiklan 1 kohdan mukaisesti kyseiseen oikeussuhteeseen sovellettavaa lakia. On esitetty, että tämä koskee myös velvoitteen suorittamista toisen puolesta ([– –]).
- 12 b) Siinä tapauksessa, että ennakkoratkaisukysymykseen annetaan myöntävä vastaus ja velallisen suorittamaan maksuun sovelletaan Alankomaiden lainsäädäntöä, asian ratkaisu riippuu aiemman maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun asetuksen 13 artiklan mukaisesti siitä, kykeneekö vastaaja osoittamaan,

ettei maksua voida kyseisen lainsäädännön nojalla peräyttää. Vastaaja on vedonnut siihen, ettei peräyttäminen ole mahdollista, ja esittänyt sitä koskevaa näyttöä.

[– –]

TYÖASIAKIRJA